

BANKROT po 1. 1. 2008

Právo

Text: JUDr. Olga Uhrová

■ JUDr. Olga Uhrová

► Počínaje dnem 31. 12. 2007 definitivně končí platnost a účinnost zákona č. 328/1991 Sb. o konkurzu a vyrovnání. Zákon bude nahrazen novým zákonem č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (tzv. insolvenční zákon). Tento zákon měl původně začít platit od 1. 1. 2007, poté od 1. 7. 2007 a nakonec nastává jeho platnost dnem 1. 1. 2008 (dále jen insolvenční zákon nebo IZ).

Konkurzní řízení zahájena před 1. 1. 2008 (tj. v těch případech, kdy návrh k soudu na prohlášení konkurzu byl doručen do konce roku 2007) budou rozhodovány podle původního zákona o konkurzu a vyrovnání.

Dovolují si k tomuto rozsáhlému a zásadnímu právnímu předpisu učinit několik poznámek:

Mezi oběma právními předpisy je mnoho rozdílů, i když oba mají za cíl vyřešit úpadek podnikatele nebo nepodnikatele. Za významný rozdíl mezi oběma zákony lze považovat koncepci řešení. Zatímco podle dosavadních předpisů právnická osoba, na kterou byl prohlášen konkurz, na závěr buď docházelo přímo k jejímu výmazu z obchodního rejstříku nebo vstupovala do likvidace a k ukončení čin-

ností, včetně výmazu z obchodního rejstříku docházelo po ukončení likvidace (tzv. vyrovnacích řízení, která nejsou spojena s výmazem z obchodního rejstříku, je velmi málo). Naproti tomu podle insolvenčního zákona bude za určitých podmínek možnost pokračovat po skončení insolvenčního řízení v podnikatelské činnosti.

I nadále bude řízení zahajováno na návrh, který podávají buď věřitelé nebo dlužník sám na sebe a to i v případě, že hrozí úpadek. (ust. § 3 odst. 4 IZ vysvětluje pojem *hrozící úpadek*: *Ize-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků*).

U dlužníka se považuje, že je v úpadku pokud:

- bude mít více věřitelů, tedy bude existovat více jak jeden věřitel, který bude mít vůči dlužníku pohledávku více jak 30 dnů po lhůtě splatnosti. Neschopnost platit musí být objektivní nikoli proto, že dlužník určitou pohledávku neuznává a ta se stává předmětem soudního nebo jiného sporu,
- dlužník zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků (zákon nestanoví, co to je podstatná část, předpokládá se volná úvaha soudu, v budoucnu samozřejmě podepřená závaznými právními stanovisky),
- po dobu delší než tři měsíce po lhůtě splatnosti neuhrazuje své peněžité závazky a uspokojení některé ze splatných pohledávek nelze dosáhnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí na majetek dlužníka,
- za platební neschopnost se též považuje stav, kdy dlužník nepředložil k výzvě insolvenčního soudu seznamy uvedené v § 104 odst. 1 IZ (tj. seznamy o majetku, pohledávkách a závazcích).

Hrozící úpadek – dlužník se zřetelem ke všem okolnostem, které lze předpokládat, nebude schopen řádně a včas plnit svoje závazky.

Způsoby řešení úpadku:

Dle ust. § 4 IZ lze úpadek či hrozící úpadek řešit čtyřmi způsoby:

- I. **Konkurz** – obsahově zůstává shodný s dosavadním konkurzem – jeho účelem je zpeněžení majetku podstaty (ke zpeněžení lze přikročit až po právní moci rozhodnutí o prohlášení konkurzu a po právní schůzi věřitelů) a poměrné uspokojení věřitelů. Insolvenční správce je povinen zpracovat zprávu o hospodářské situaci dlužníka ke dni prohlášení konkurzu. Obsahem zprávy je porovnání majetkové podstaty se závazky dlužníka a vyjádření správce k možnosti dalšího využití dlužníkovy podniku. Schůze věřitelů musí rozhodnout o úhradě existenčních potřeb dlužníka (u dlužníka – fyzické osoby) zda a v jakém rozsahu se má dlužníku a jeho rodině poskytovat plnění z majetkové podstaty k úhradě odůvodněných existenčních potřeb. O úhradě existenčních potřeb dlužníka rozhoduje věřitelský výbor výhradně na návrh dlužníka nebo některého z členů jeho rodiny. Zpeněžením majetkové podstaty zanikají účinky nařízení výkonu rozhodnutí, exekuce, věcná břemena zatěžující zpeněžovaný majetek. Pokud je v rámci zpeněžení vyklizována nemovitost, kde dlužník bydlí se svoji rodinou, postupuje se shodně jako při vý-

povědi z nájmu bytu ve smyslu § 711 odst. 2, písm. d) občanského zákoníku, tj. dlužníku přísluší bytová náhrada, která podle velikosti a vybavení zajišťuje lidsky důstojné ubytování nájemce a členů jeho domácnosti.

II. Reorganizace – postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu podniku dlužníka. Reorganizační plán musí schválit soud a kontrola dodržování schváleného reorganizačního plánu přísluší věřitelskému výboru. V případě nenaplňování reorganizačního plánu může dojít ke změně v konkurz. Dlužníkem může být jen podnikatel ať fyzická či právnická osoba.

Dlužník, který hodlá odvrátit konkurz reorganizací musí prokázat obrat za poslední roční období alespoň 100 000 000,- Kč a dále musí prokázat, že zaměstnává více než 100 zaměstnanců v hlavním pracovním poměru. Z uvedeného lze odvodit, že reorganizace se vztahuje jen na velké dlužníky, tato zásada je prolomena ust. § 316 odst. 5 IZ – pokud dlužník společně s insolvenčním návrhem (v případě, že úpadek sám na sebe vyhlásuje) nebo nejdéle do 15 dnů po rozhodnutí o úpadku předloží insolvenčnímu soudu reorganizační plán schválený alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů a polovinou všech nezajištěných věřitelů (počítáno podle výše jejich pohledávky) – pak se finanční limit ani limit zaměstnanců neuplatní a lze úpadek řešit reorganizací i u menších podnikatelů.

III. Oddlužení občas nazývaný osobním bankrotem může na sebe navrhnout jen dlužník, který není podnikatelem. V případě, že insolvenční návrh podává jiná osoba než dlužník, může dlužník oddlužení jako řešení úpadku navrhnout do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu dlužníku. Oddlužení lze provést zpeněžením majetkové podstaty dlužníka nebo plněním splátkového kalendáře.

Náležitostí návrhu na povolení oddlužení je uvedení osob, které jsou ochotny zavázat se při povolení oddlužení jako spoludlužníci nebo ručitelé dlužníka. Návrh na oddlužení musí podepsat i dlužníkem manžel a výslovně uvést, že s povolením oddlužení souhlasí.

Do majetkové podstaty k oddlužení se zásadně nezařazuje majetek, který dlužník nabyl poté, kdy soud oddlužení povolil. Splátkový kalendář – upravuje ust. § 398 odst. 3 IZ – dlužník je povinen po dobu 5 let měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Tuto částku je dlužník povinen poměrně rozvrhnout mezi nezajištěné věřitele. Rozhodnutí o schválení oddlužení se zveřejní v insolvenčním rejstříku a tímto okamžikem nastávají účinky oddlužení. Tímto okamžikem se ruší všechna omezení dispozičních oprávnění dlužníka, ke kterým v minulosti došlo, tedy po dobu trvání účinku oddlužení ztrácují exekuce a výkon rozhodnutí vliv na povinnosti dlužníka. Dlužník je povinen vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě, že je bez zaměstnání, musí o získání příjmu usilovat. Vždy k 15. lednu a k 15. červenci předkládá insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled svých příjmů. Dlužník nesmí žádného z věřitelů zvýhodnit, nesmí příjmy žádný další závazek, který by nemohl plnit.

Mimořádné právo soudu podle ust. § 415 IZ – pokud dlužník splní řádně a včas všechny své povinnosti vydá insolvenční soud na návrh dlužníka a po jeho slyšení usnesení, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v rozsahu v němž dosud nebyly uspokojeny. Předpokladem je, že dlužník prokáže, že požadované hodnoty plnění nebylo dosaženo v důsledku okolností,

kteřé nezavinil a že částka, kterou tito věřitelé dosud obdrželi není nižší než částka, které by se jim dostalo, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkurzem.

Pokud dlužník neplní své podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení či se ukáže, že podstatnou část splátkového kalendáře nebude dlužník moci splnit soud zruší schválené oddlužení.

IV. další zvláštní způsoby – platí pro banky, spořitelni a úvěrová družstva, instituce elektronických peněz a pro pojišťovny a zajišťovny.

U způsobů řešení úpadku je nutné se vyjádřit k **MORATORIUMU**.

Vztahuje se jen na dlužníka podnikatele. Moratorium musí navrhnout sám dlužník. V období moratoria nelze vydat rozhodnutí o úpadku. K návrhu připojuje dlužník požadované listiny – tj. poslední účetní závěrku, písemné prohlášení většiny věřitelů (počítané podle výše pohledávek), že s vyhlášením moratoria souhlasí.

Po dobu trvání moratoria je oprávněn přednostně uhrazovat jen splatné závazky související bezprostředně s provozem podniku, a které vznikly v posledních 30 dnech před vyhlášením moratoria nebo v průběhu moratoria. Dále může přednostně hradit dodávky surovin a energií nezbytné pro zachování provozu.

Věřitelé mohou kdykoli požádat o zrušení moratoria, pokud je zřejmé, že se mýlí s účinkem.

Tento článek si nedává za cíl postihnout všechny změny, novinky nového insolvenčního zákona ani není průvodcem tohoto zákona, snahou bylo upozornit jen na některá ustanovení nového zákona.